Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 44 Чацьвер, 13-га Лістапада 1924 г. Год I.

ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць тры разы ў тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная цана на 1 месяц 1 злоты 80 гр. За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Людвісарская вул. дом № 4. (Wilno, Ludwisarska 4). Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак за радок пэтыту: на 1 стар. — 15 гр. у тэксьце — 10 гр. на апош. стар. — 5 гр.

Патрэбнасьць зьменаў.

Сталічная варшаўская прэса амаль ня кожны дзень перадае аб нейкіх глухіх гутарках у палітычных кругох на тэму рэконструкцыі ўраду.

Як відаць, рэконструкцыя гэта моцна насьпела і гэта найлепей пацьвярджаецца словамі быўшага павадыра польскае народнае партыі „Вызваленьне“ пасла Тугута ў гутарцы яго з прадстаўніком аднае з варшаўскіх газэт. З гутаркі гэтае відаць, што чым скарэй адбудуцца патрэбныя зьмены ў складзе ўраду, тым лепш.

А пасол Тугут вельмі блізка стаяў да ўрадовых польскіх кругоў і напэўна надта добра ведае, якія там пануюць настроі.

Цяперашні кабінэт п. Грабскага зьяўляецца блізка што выняткова толькі ўрадам фінансавага аздараўленьня Польшчы.

Аднак і ў гэтай важнай сваёй задачы ўрад не дасягнуў усіх пастаўленых мэтаў, бо ацьвярдзеўшая на загранічнай біржы польская монэтная адзінка, ня мае тое, якая патрэбна, устойчывасьці на ўнутраным рынку. Дарагоўля, хоць і туга, але ўпарта падвышаецца, аб чым крычыць лявіцовая польская прэса, трэбуючы нейкага гэтак сама няяснага выхаду з палажэньня ў гэтай галіне дзяржаўнага жыцьця.

Падатковы цяжар адчуваецца страшэнна моцна вясковым земляробскім насяленьнем, прадукцыя працы якога ацэньваецца ніжэй за фабрыкаты прамысловасьці

Зямельны голад сялянства асабліва ў нашым краі нічым не задаволены, аб чым загаварылі на шпальтах „Robotnika Wileńskiego“ тутэйшыя польскія соцыялістыя. Яны пабачылі цяпер ясна, чаго варта асадніцтва на нашых *Крэсах*, праводжанае з Варшавы галасамі таксама й іхніх варшаўскіх таварышоў. Субсыд'яваньне асадніцтва каштавала ў нас вялікіх грошай, а мэты гэтага асадніцтва былі ня столькі эканамічнага, як палітычнага характару. Гэтае чыста нацыяналістычнае польскае прадпрыемства ў нашым краі дарэмна паставіла сабе недасягальную мэту спольшчаньня тутэйшага беларускага насяленьня.

Па лініі полёнізацыі ішла й дасюль яшчэ не пераламалася прасьветная польская палітыка ў нашым краі, ад чаго вытварылася пуставаньне вясковых польскіх пачатковых школаў тутака і змаганьне беларускага насяленьня за сваю родную школу.

Языковыя законы, якія мелі быць першым крокам на шляху ўрэгуляваньня справы нацыянальных меншасьцяў, законы, якія ўвайшлі ў сілу яшчэ з 1-га мінулага кастрычніка, фактычна яшчэ ў жыцьці не адчуваюцца, а міністэрская інструкцыя аб правядзеньні гэтых законаў, у свой час, востра скрытыкована ў варшаўскім „Robotniku“ і скрытыкована не бяз аснаваньня.

Пры тугой здольнасьці Сойму да творчае працы, цэнтр вагі дзяржаўнага будаўніцтва і рэгуляцыі няпростага мэханізму агулам узятае дзяржаўнае ўлады перайшоў неяк на ўрад, адкуль паходзіць і найбольшая законадаўчая ініцыятыва. Проекты-ж языковых законаў апрацоўваліся не парлямэнцкаю, а ўрадоваю камісіяй.

А ўрад па свайму пэрсональнаму складу мае амаль што саўсім аднародную палітычную афарбоўку і як з правага, так і з левага боку Сойму падтрымліваецца толькі таму, што соймавыя групіроўкі ня могуць згаварыцца па пытаньню аб утварэньні ўраду парлямэнцкага.

Унутраная палітыка кабінэту п. Грабскага, як і быўшых перад ім урадаў, ніяк ня можа сайсьці з свайго нацыяналістычнага шляху, каб рашуча стаць на грунт абварункованага Конституцыяй дэмакратызму.

Бандытызм, прыбраўшы палітычны адценак на *Крэсах*, дасюль ня сьціхае і вострыя меры барацьбы з ім каштуюць нямала грошай. Замест лячэньня гэтае агіднае балячкі шляхам рашучых рэформаў, урад думае справіцца з грозным зьявішчам ува унутраным жыцьці пры помачы над'звычайных адміністрацыйна-паліцэйскіх і навет ваенных мераў.

Польская дэмакратыя, безадказна крытыкуючы сучасны стан рэчаў, сама стаіць далёка ад фактычнага кіраваньня дзяржаўнымі справамі і з боку яе партыйных інтарэсаў гэта для яе можа й ня блага.

Жыцьцё рана ці позна павінна прывясьці польскую дэмакратыю да практычнага ўдзелу ў дзяржаўным кіраўніцтве і тады напэўна можна будзе спадзявацца магчымасьці паважных зьменаў у кірунку польскае палітыкі, якая мусіць пайсьці па сапраўды дэмакратычнай лініі.

І калі рэконструкцыя цяперашняга польскага ўраду адбудзецца на карысьць дэмакратызму, дык яна напэўна сама сябе апраўдае.

А простая пэрсональная зьмена на міністэрскіх пастох асобаў аднае й тае самае нацыяналістычнае афарбоўкі нічога па сутнасьці ня зьменіць.

Палажэньне вымагае пэўных зьменаў, але яны мусяць мець нейкі глыбокі сэнс, і калі гэта насьпявае, дык марудзіць няма чаго.

Палітычны агляд.

Пасьля колькі тыдняў кабінэцкага крызысу ў Юга-Славіі ўтварыўся зноў кабінэт Пашыча. Але амаль што ня ўсе думаюць, што назначэньне Пашыча прэм'ерам ня толькі ня спыніць палітычнага крызысу ў Юга-Славіі, але будзе пачаткам новых унутраных неспакойстваў. З усіх утварыўшыхся пасьля сусьветнай вайны дзяржаваў найбольшым адзначаецца унутраным бязладзьдзем Юга-Славія, якая перажывае бязупынны палітычны крызыс. Каб ляпей прадставіць сабе ўнутранае палітычнае палажэньне Юга-Славіі, трэба пазнаёміцца з палітычнымі партыямі і іхнімі праграмамі.

Паводле нацыянальнага складу Юга-Славія пры сваёй невялічкай тэрыторыі надта рознародная дзяржава і вельмі напамінае ў мініятюры ранейшую Аўстра-Вэнгрыю з тэй толькі розьніцай, што нацыянальнае пытаньне ў Юга-Славіі шмат гарэй вырашана, чымся ў Аўстра-Вэнгрыі. У гэтым вось і ёсьць галоўная прычына ўнутранага антагонізму і загостраньня адносін між рознымі партыямі, якія прадстаўляюць сабой розныя нацыянальнасьці. У склад Юга-Славіі ўваходзяць Сэрбы, Харваты, Славенцы, Басьнякі, Гэрцэгавінцы, Дальматы, Чорнагорцы і Македонцы. Найвялікшыя групы састаўляюць Сэрбы, Харваты і Славенцы, ад імя якіх і сэрбскае каралеўства завецца С.—Х.—С.

Перш за ўсё трэба ад'значыць, што ўсе гэтыя часткі, якія ўваходзяць ў склад Юга-Славіі, ніколі не складалі аднэй дзяржавы. Заселены яны з нацыянальнага боку і з боку мовы аднародна, але ніколі не складалі аднароднага дзяржаўнага арганізму з боку палітычнага. Прыналежнасьць да розных дзяржаўных арганізмаў у працягу шмат вякоў—да Аўстрыі, Вэнгрыі, Турцыі і Вэнэцыі — палажыла сваю пячатку на палітычнае і эканамічнае жыцьцё паасобных складовых частказ цяперашняе Юга-Славіі.

Сэрбія раней за ўсіх вызвалілася з-пад улады чужых дужэйшых народаў. Дзеля гэтага, сэрбскія радыкалы, на чале якіх стаіць цяперашні і быўшы ўжо няраз раней прэм'ер Пашыч, лічаць сябе правамочнымі накінуць сваю ўладу іншым нацыянальнасьцям, ня лічачыся зусім з іхнімі культурнымі, рэлігійнымі, палітычнымі і эканамічнымі азнакамі. Сэрбская радыкальная партыя, праўда што найдужэйшая, прадстаўляе сабой сэрбскі цэнтралізм, які ідзе з Белграду, сталіцы Сэрбіі. І ня гледзячы на тое, што сэрбскія радыкалы маюць абсолютную большасьць у агульным парлямэнце (скупшчыне), патрапілі здабыць сабе галоўную пазыцыю, дзякуюны раскінутасьці опозыцыі. Стары Пашыч лоўка лявіруе між партыямі скупшчыны, разумна выкарыстоўваючы іх узаемныя нязгоды, назначаючы на адказныя адміністрацыйныя пасты сваіх людзей, на якіх мае сільны ўплыў, і дзякуючы гэткай тактыцы мог утрымацца пры ўладзе колькі гадоў, зрабіўшы маленькую перадышку ў часы кабінэту Давідовіча.

А Харваты, якія карысталіся шырокай аўтаноміяй пад уладай Вэнгрыі, ня хочуць падлягаць гэтаму цэнтралізму Сэрбаў. Харваты маюць $2\frac{1}{2}$ мільёны душ насяленьня і з палітычнага, а таксама і рэлігійнага боку складаюць аднародную масу. У скупшчыне яны твораць адну харвацкую групу ў ліку 69 дэпутатаў, на чале якой дагэтуль стаіць шырока ведамы Радзіч. Імкненьне Харватаў да незалежнасьці асабліва ўзрасло ў апошні час. У апошні год вайны на востраве Корфу быў падпісаны дагавор між Харватамі і Сэрбамі, які стаўся падставай будучай Юга-Славіі. Харвацкія палітыкі ўяўлялі сабе Юга-Славію, як фэдэрацыю паўднёва-славянскіх народаў, апіраўшуюся на прынцып роўнапраўя, рэспублікацства і дэмакратызму. Але аднак, пасьля заснаваньня С.—Х.—С. дзяржавы, выявіліся цэнтралістычныя імкненьні Сэрбаў і замест фэдэрацыйнай рэспублікі ўтварылася каралеўства, ўрад каторага імкнецца зрабіць з Юга-Славіі пашыраную Сэрбію. На гэтым грунце і расьце нязгода між Харватамі ды Сэрбамі. Харвацкая партыя ў скупшчыне афарбована яркім колерам рэспубліканскіх і аўтанамічных

імкненьняў. Славенцы, Басьнякі, Гэрцэгавінцы, Дальматы і Чорнагорцы ня маюць гэткіх сільных аўтанамічных імкненьняў, як Харваты. Толькі Македонцы на поўдні робяць Сэрбіі шмат клопату, дзеля таго, што імкнуцца да злучэньня ўсіх сваіх часткаў, апынуўшыхся пасьля вайны, пад Баўгарыяй, Грэцыяй і Юга-Славіяй.

Не складаюць аднароднай масы пасобныя часткі Юга-Славіі і з рэлігійнага боку. Харваты і Славенцы ў большасьці каталікі, Сэрбы і Чорнагорцы — праваслаўныя, а Басьнякі і часткова Македонцы — магамэтане.

З боку палітычнага Юга-Славія дзеліцца на гэткія партыі, як гэта відаць з груніровак пры ўрадзе Давідовіча. Кабінэт Давідовіча, нядаўна прымушаны пад націскам караля пайсьці ў адстаўку, меў на мэце памірыць Харватаў з Сэрбамі. Ен апіраўся на партыю дэмакратаў (33 — партыя Давідовіча), славенскіх каталікоў (24), босьнійскіх мусульманаў (18), македонцаў (13), земляробаў (11) і колькі дробных групаў. Ацрача таго Харваты (69) абяцалі падтрымоўваць Давідовіча. Гэткім чымам, Давідовіч карыстаўся большасьцю 175 галасоў, тады, як опозыцыя мела 124 галасы — радыкальная партыя Пашыча 110 галасоў і група Прыбічэвіча, якая адарвалася ад дэмакратаў Давідовіча, пасьля таго; як апошні пачаў перагаворы з Харватамі, — 14 галасоў.

Пасьля таго, як Пашыч не патрапіў прымірыць Харватаў з Сэрбамі у працягу 5-ёх гадоў свайго ўрадаваньня, ён летась пайшоў у адстаўку, уступіўшы месца Давідовічу. Давідовіч ад самага пачатку пачаў шчыра імкнуцца да згоды з Харватамі. Ен ўсё зрабіў дзеля таго, каб прырыхтаваць грунт для ўваходу харватаў і іхняга павадыра Радзіча ў склад ураду. Але няма ў тым яго віны, што гэтак ня здарылася. У гэтым вінаваты толькі Радзіч, каторы ня йдзе на ніякія ўступкі. Прымушаны ўцякаць за межы Сэрбіі пры ўрадзе Пашыча летась, Радзіч быў у Парыжы, Лёндане, а пасьля ў Маскве, падгатаўляючы грунт дзеля апавешчаньня незалежнасьці Харватыі. У Парыжы і Лёндане ён нэ адтрымаў ніякіх гарантыяў. За тое ў Маскве за яго ўхапіліся, як за прыладу дзеля сваіх мэтаў. Распаўсюджылася навет чутка, што ён зрабіў з бальшавікамі тайны дагавор. Адтрымаўшы пры Давідовічу дазвол на ўезд у Юга-Славію, ён далей вёў сваю палітыку ў ранейшым духу, пакуль, сказаўшы колькі прамоваў выразна антыдзяржаўнага зьместу, не павінен быў ізноў уцякаць за граніцу.

Пашыч, паглядаючы з боку на перагаворы Давідовіча з Радзічам і бачыўшы ўсю іхнюю безрэзультатнасьць, урэшце нагаварыў караля зрабіць з гэтым канец. І Давідовіч пад націскам караля павінен быў пайсьці ў адстаўку, а на яго месца пасьля колькі тыдняў перагавораў з рознымі партыямі, ізноў назначаны Пашыч. Новае назначэнне Пашыча азначае новую фазу ў сэрбскай цэнтралістычнай палітыцы. Першая, самая трудная задача будзе гэтакая, каб згуртаваць навокал сябе сэрбскія элемэнты, г. зн. перацягнуць на свой бок дэмакратаў Давідовіча. А тады ён аб'явіць адкрытую вайну Харватам. Але, як ўжо відаць з іншых праяваў, гэткая рашучая палітыка не давядзе да спакою ў краі і юга-слаўскі палітычны крызыс пагражае перайсьці ў бесканечнасьць, паважна пагражаючы міру на Балканах.

N.

ПАЛІТЫЧНАЯ ХРОНІКА.

У Польшчы.

8 гэт. лістапада ў міністэрстве ўнутраных справаў адбылася нарада міністра Гюбнэра з прыехаўшымі ў Варшаву крэсовымі ваяводамі. Увечары міністар Гюбнэр разам з ваяводамі быў прыняты прэм'ерам Грабскім, якому быў зроблены даклад аб палажэньні на крэсах. У зьвязку з адбытай нарадаю, трэба чакаць абпублікаваньня ў бліжэйшыя дні раду новых распараджэньняў ураду.

У мінулую суботу савецкі пасол Войкаў аддаў Прэзыдэнту Польскае Рэспублікі свае вярыцельныя граматы. Прэзыдэнт Рэспублікі прыняў савецкага пасла са звычайным цэрэмоніялам.

Як думаюць у палітычных кругох, пры рэконструкцыі ўраду адбудуцца зьмены ў міністэрствах унутраных справаў, справядлівасьці і аховы працы.

Соймавы Клюб украінскіх соцыяль-дэмакратаў аб'яднаўся з камуністымі Ланцуцкім і Крулікоўскім, творачы „пасольскую камуністычную фракцыю".

Як піша „Kurjer Polski", ў сувязі з новэляю, якую рыхтуе міністэрства ўнутраных справаў, да закону аа грамадзянстве (obywatelstwie), будзе зьмена прадпісаньняў датычна выдаваньня пашпартоў, каб насяленьне лягчэй магло набыць польскія „dowody osobiste".

На паседжаньні Сойму галасавалася прапазыцыя прэзэса Беларускага Пасольскага Клюбу пасла Рагулі і украінца Васынчука аб недаверыі да ўраду. Прапазыцыя адкінена большасьцю 237 проці 52 галасоў.

З Варшавы паведамляюць, што ўрадовыя кругі прышлі да перакана्ньня аб патрэбе дэцэнтралізацыі распараджэньняў на крэсах, якое вымагае мясцовая адміністрацыя.

У пасольскім клюбе „Wyzwolenie" адбыўся раскол. Група паслоў: Брон, Шапель і Галавач (беларус) на чале з паслом С. Ваяводзкім выйшла з клюбу „Wyzwolenie" і злучылася з Баліным і Шакуном, якія раней пакінулі „Wyzwolenie". Цікава, што пры галасаваньні ў Сойме, група пасла Ваяводзкага галасавала разам з нацыянальнымі меншасьцямі.

За граніцай.

У **Аўстрыі** абвешчана агульная забастоўка чугунак. Канцлер Сэйпэль пастанавіў падацца ў адстаўку. Забастоўка выклікана адмовою ўраду павялічыць заработную плату чугуншчыкам.

З **Эстоніі** паведамляюць, што ўночы з аўторку на сераду на мінулым тыдні нейкія Функ і Вінтэр па загаду камуністых прабавалі прабіць вонкавую сьцяну вастрогу, каб даць магчымасьць арыштованым уцячы. Праступнікі затрыманы падчас работы і арыштованы. Ваенны суд, разглядзеўшы гэтую справу, засудзіў абодвух на кару сьмерці. Прыгавар суда споўнены.

Як тэлеграфуюць з **Лёндану** у порт Хайфа прыбыла сільная ангельская эскадра, мусі, ў зьвязку з пагрозаю вагабітаў напасьць на **Палястыну**.

У **Югаславіі** Пашыч аканчальна злажыў новы кабінэт, у якім міністрам заграні чных справаў зьяўляецца Нінчыч, а ўнутраных — Максімовіч. Павадыр **харвацкіх** рэспубліканцаў Радзіч уцёк заграніцу. Парлямэнт распушчаны.

З аўторытэтных крыніц паведамляюць, што прэзыдэнт **Паўночна-Амэрыканскіх Злучаных Штатаў** Кулідж пастанавіў ні ў якім выпадку не мяняць пазыцыі Амэрыкі ў адносінах з С.С.Р.Р., бяз сур'ёзных гарантыяў для амэрыканскіх інтарэсаў.

З **Бэрліну** паведамляюць, што камуністычныя дэпутаты, датычна якіх быў аддадзены загад аб арышце, хаваюцца у савецкім гандлёвым прадстаўніцтве.

Паводлуг вестак з **Літвы**, міністар заграні чных справаў Чарнэцкіс выслаў ноту да француcкага прэм'ера Эрыё ў адказ на прапазыцыю Антанты аб навязаньні з Польшчаю нармальных дыплёматычных і гандлёвых зносін. У ноце, паміж іншым, успамінаецца аб пратэнсіі Літвы на **Віленшчыну**.

У **Грэцыі** адбылася рэконструкцыя ўраду. Міністрам камунікацыі назначаны Валяда, а марскім міністрам адмірал Мяуліс.

Як тэлеграфуюць з **Рыгі**, **Францыя** выслала свайго прадстаўніка ў Петраград дзеля прыняцьця будынку даўнейшага францускага пасольства.

У **Англіі** на лёнданскім Трафальгар-сквэры фашысты арганізавалі маніфэстацыю, падчас якое сказаны быў рад прамоваў антыбальшавіцкага характару.

З прычыны разрыву палітычных зносін **Францыі** з **Ватыканам**, лічыцца няўхільным выезд з Парыжу папскага нунцыя Цэрэтті.

У **Гішпаніі** паўстала провінцыя **Каталёнія**. Дырэкторыя стараецца прадставіць гэты рух, як выступленьне спэцыяльна проці дыктатара Прыма-дэ-Рывэры. У г. Барцэлёне абвешчана асаднае палажэньне.

Тутэйшыя пэ-пэ-эсы аб зямельнай рэформе.

Новая газэта „Robotnik Wileński" ў № 6 зьмяшчае вельмі цікаўны артыкул аб зямельнай рэформе ў нашай старонцы, які ахарактэрызоўвае ўжо самае motto, ўзятае з верша Мацея Бурачка:

...Кінь наўкола вокам,
Дык крывавым сокам
Не сьлязой заплачаш,
Як ўсё абачыш...

Дзеля вагі гэтай справы, асабліва ў нашым краі, мы важнейшую частку гэтага артыкулу перадаем у перакладзе да ведама нашых чытачоў.

— Калі цяпер гаворыцца аб зямельнай справе, дык гэта разглядаецца як агульна-дзяржаўнае пытаньне, пытаньне надта зложанае, залежнае ад шмат чаго, а фармальна залежнае ад курсу палітыкі Сойму і партыяў. Дзеля гэтага, мы губляем бесстаронны і просты пагляд аб нашых тутэйшых зямельных адносінах, усьцяж пазіраючы на нейкія збаўчыя пахевы новага курсу з Варшавы. А аднак жыцьцё ідзе наперад, а час сыстэматычна вытварае новыя і новыя абставіны і ўкладвае іх незалежна ад нас. І, як кажа старая прыказка: «пакуль сонца ўзойдзе, раса вочы выесьць», гэтак і ў нас—пакуль польская зямельная палітыка здабудзецца на рэальную аграрную концэпцыю, дык гэтая «раса» цяперашніх адносін, як сказана ў прыказцы, выесьць нам вочы. Наша дэмакратычная думка не павінна забывацца аб тым, што наш край, гэта край галоўным чынам земляробаў і ад таго, як уложацца зямельныя справы, залежыць быт нашага краю ў недалёкай будучыні. Наша дэмакратычная думка павінна зьвярнуць увагу—пакуль яшчэ час!—на нашыя зямельныя адносіны і не палохацца творчай адказнасьці.

Калі прыйшла да нас новая Польшча, дык прыйшла яна з клічам «добрай навіны», з клічам аб зямельнай рэформе. Ужо ў дзевятнаццатым, а навет у восемнаццатым годзе пачаліся гутаркі аб нейкай выразна неазначанай зямельнай рэформе. І хаця наш селянін па сваёй натуры недаверчывы, але аднак гэтыя запаведзі так усюды сыстэматычна паўтараліся, што ў канцы канцоў вёска паверыла. Ня ведалі, як гэта будзе. Старыя людзі гутарылі між сабой аб новай «люстрацыі», аб якой легенда дагэтуль жыве на вёсцы; іншыя стараліся ваабразіць гэта больш намацальна... Быў час, калі кліч аб зямельнай рэформе быў курсам дзяржаўнай палітыкі, быў час, калі вера ў гэта пранікла ў вясковае насяленьне. «Зямельна рэформа!» — быў агульны на вёсцы кліч. Малазямельныя і безьзямельныя адтрымаюць зямлю! Адным словам усё прадбачылася вельмі хараша і праўдападобна. Народ цешыўся!

Але час плыў сыстэматычна. Вялікія земляўласьнікі, якіх у час вайны і бальшавіцкай улады ня было, пачалі вяртацца. Пачаліся працэсы. Арандатараў суды пачалі выкідаць; запашнікаў таксама.

Урэшце прыйшоў першы удар абухом: — вайсковае асадніцтва. Войска пачало займаць дворныя абшары, вось гэтыя самыя абшары, якія меліся пайсьці на зямельную рэформу. Ну і ўрэшце прыйшло зацьверджаньне зямельнай рэформы ў постаці соймавага закону з ліпня 1920 г., гэтага соймавага выкрутаса, радзіўшагася ад компромісу польскай дэмакратыі з рэакцыяй.

Прыйшло ацьверазеньне, але коштам недаверыя да польскага дзяржаўнага будаўніцтва. Ужо сёньня тутэйшы селянін ня верыць у польскую зямельную рэформу. З усяго гэтага засталася толькі адна агульная трывалая сьвядомасьць, што сялян ашукалі.

Аднак час робіць сваё дзела і прыходзяць жыцьцёвыя перамены. Гэтак назыв. зямельная рэформа, а ўспамінаючы аб ёй мы павінны заўсёды дадаваць цяпер словы «гэтак названая» — робіцца пакрывалам, пад якім цяпер дзеецца энэргічная ператасоўка зямельных адносін.

Хто мае ўплыў на напрамак аграрнай палітыкі ў нашым краі, трудна сказаць. Якні-як ясна ўжо, шта на яе ня маюць ніякага ўплыву тыя, хто, ішоўшы на агульныя выбары пад штандарам зямельнай рэформы, адтры-

Агляд прэсы.

А. Свентахоўскі ў „Gaz. Warsz." пішучы м. інш. аб аздараўленьні польскіх фінансаў цяперашнім прэм'ерам, гэтак крытыкуе яго:

Ен (Грабскі) адтрымаў ад Сойму шырокія паўнамоччы, ад грамадзянства агульнае прызнаньне, крэпка верылі ў яго геній, цярпліва і ахвотна пераносілі найстражэйшыя ягоныя падатковыя загады, пакорна паддаваліся яго волі, якая няраз гранічыла з дэспотызмам, пры найцяжэйшых ахвярах пацяшаліся надзеяй, што рэфарматар нарадзіць усіх агульнай памыснасьцю. Гэта надзея разьвеялася ў расчараваньні, якое бачыць павялічыўшуюся нядолю і ня бачыць яе канца... Усе бачаць, што гэткая разьвязка не ратуе нас з матар'яльнага банкруцтва, ад якога нельга пазбавіцца адной толькі валютнай опэрацыяй, але яно павінна спыніцца праз узмацаваньне вытворчых сіл народу.

Навет і на шпальтах эндэцкага органу здараецца знайсьці пэрлы справядлівай ацэнкі палажэньня; ведама, аўтору артыкулу больш залежала на крытыцы дзеяльнасьці цяперашняга прэм'ера, чымся на шуканьні лекаў ад фінансавай хваробы.

Далей А. Свентахоўскі піша:

Мучаць нас дзьве болькі: адна, якая выплывае з клопатаў аб здароўі дзяржавы, усьцяж аслабленай палярушам вытворчых органаў, а другая — з цяжкога змаганьня за асабісты быт, якому награжае дзікая дарагоўля.

Далейшая дыягноза паводле эндэцкага погляду: апрача „паскарства", спэкуляцыі, гандлярскага грабежства вінаваты яшчэ... восемгадзінны рабочы дзень.

ПА СЬВЕЦЕ.

Землятрасеньне ў Партугаліі.

10-га гэт. лістапада ў партугальскай сталіцы Лісабоне адчувалася моцнае землятрасеньне. Зусім зруйнованы гор. Сальватэрэ-дэ-Магос, які знаходзіца ў 130 кілём. ад Лісабону. У сталіцы землятрасеньне выклікала агульную паніку. Насяленьне ўцякло з гораду, застаючыся пад голым небам. Аднак землятрасеньне цягнулася нядоўга.

Будова цэпэлінаў у Англіі.

Вядомыя будаўляныя майстроўні Эйкэрса ў Шыфэльдзе адтрымалі ад ангельскага ўраду заказ на цэпэлін, які будзе ў два разы большым за той, што пераляцеў цераз Атлянтычны акіян. Апрача таго ангельскі ўрад заказаў гэткі самы цэпэлін у майстроўнях Кардынгтона каля Бэсфорду. Аэростат гэты будзе магчы ўзяць з сабою 150 пасажыраў. Збудаваньне кожнага цэпэліна будзе каштаваць 700 тысяч фунтаў штэрлінгаў (каля 7 мільёнаў залатых рублёў). Заказаныя цэпэліны прызначаны будуць дзеля зносін з Індыяй і Аўстраліяй.

Да чаго дайшоў князь?

Бэрлінскія газэты пішуць, што нядаўна судом шэфэнаў засуджаны на тры гады вастрогу за кражы ў кур'ерскіх паяздох князь Аляксандар Трубецкой 24 г., пасынак адмірала Трубецкога. Пасьля рэвалюцыі Трубецкой трапіў у Бэрлін, дзе займаўся спачатку кэльнэрствам у рэстаране. Страціўшы месца, ён пачаў выробляць дзіцячыя цацкі, а пасьля пусьціўся ў розныя авантуры і скончыў тым, што пачаў займацца сыстэматычным зладзействам у спальных вагонах кур'ерскіх паяздоў.

За 5 сэкундаў вакол сьвету.

У Нью-Іорку (Паўночная Амэрыка) адчынілася трэцяя радыётэлеграфная выстаўка. Перад адчыненьнем выстаўкі пастаноўлена было спрабаваць, як доўга ідзе радыётэлеграма вакол сьвету. Былі высланы дзьве тэлеграмы, адна з усходу на захад, а другая з захаду на ўсход. Першая абыйшла зямлю ў 5 сэкундаў а другая ў 5¼ сэк.

У С. С. Р. Р.

Як іх спатыкаюць на бацькаўшчыне?

У Адэскім судзе разглядалася справа групы расейскіх афіцэраў, абвінавачаных у нелегальным пераходзе савецкае граніцы. Група з 14 афіцэраў, у тым ліку адзін гэнэрал і некалькі палкоўнікаў, уцякла з Варны на чоўне і, пасьля 11-цьдзённае падарожы Чорным морам, высадзілася ў раёне Ачакава. Уся гэта афіцэрская група сама зьявілася у ГПУ. Абвінаваченыя засуджаны на 3-х месячны арышт і на высылку за межы Адэскае губэрні на 2 гады.

Судзьдзя хабарнік.

У херсонскім судзе разглядалася справа судзьдзі Казлова, абвінавачванага ў тым, што ён браў хабары. Дзеля «рэвалюцыйных заслугаў» Казлова, прысуд сьмерці яму заменены 10-ма гадамі вастрогу.

Дзень чырвонае прысягі.

Прэзэс ваенна-рэвалюцыйнае рады (Реввоенсовет) Троцкі выдаў загад аб тым, што ў дзень угодкаў кастрычніцкае рэвалюцыі павінны быць прыведзены да прысягі ўсе салдаты й матросы, якія радзіліся ў 1902 годзе. Гэты працэс павінен, згодна з загадам, адбывацца парадна: павінны быць сабранымі прадстаўнікі прафэсіянальных саюзаў, адміністрацыі і інш. У сваім загадзе Троцкі разьясьняе тое, як „чырвоныя ваякі" павінны бараніць радавую ўладу ад „чужаземных імпэрыялістых, ад былых абшарнікаў, капіталістых і банкіраў, іхніх слугаў і наймітаў".

Старая песьня!

Вусная літэратурная творчасьць.

З прычыны скасаваньня ў былой Расеі вольнага друкованага слова, там цяпер, як апісвае бэрлінская газэта расейскіх эміграптаў „Руль", над'звычайна разьвілася вусная літэратурная творчасьць. Часткаю творчасьць гэтая, якая складаецца ў нізох гарадзкога й сялянскага насяленьня, — народная; але ў пэўнай меры, якраз дзякуючы адсутнасьці вольнага друку, шмат што „творыцца" ў інтэлігэнтных кругох і, перадаючыся ад аднае да другое асобы, жыве саўсім гэтак сама, як жывуць творы шчыра народнае вуснае славеснасьці.

Некаторыя з падобных твораў пранiклі за граніцу. Зьмест іхні досіць арыгінальны.

Здарылася, напрыклад, так, што адзін з вартаўнікоў у Крэмлі быў раніцаю знойдзены няжывым на сваім пасту. У народзе пайшла дзейка аб тым, што нібыто Іван Грозны ўваскрос, ходзіць уночы па Крэмлі ды забівае бальшавікоў. Паміж іншым, і хвароба Троцкага, патрэбаваўшая лячэньня на Каўказе, тлумачылася ў народзе тым, што Іван Грозны нанёс яму рану.

У пані Каменевай ёсьць блізкі прыяцель, нейкі Разумны. У 1921 г. яму было першаму пазволена залажыць у Маскве дом дзеля ігры пад сьцягам падмогі галодным. З гэтае прычыны пачалі гаварыць: „Што пры цару было *распутно* (распусна), тое пры бальшавікох зрабілася разумным".

Сьмерць Леніна выклікала спэцыяльныя народныя творы. Популярна вельмі байка, як Ленін, трапіўшы ў царства ценяў, доўга бадзяўся паміж раем і пеклам — ні туды ні сюды яго ня пушчалі. Нарэшце, ён сустрэў жыда з мяшком. Жыд пытаецца: „Здаецца, пан Ленін?" — Ага, ён. — „Дык чаму-ж вы ў рай ня йдзецё?" — Ды ня пушчаюць. — „Ну, мы гэтай справе паможам. Лезьце сюды ў мяшок". Ленін залез у мяшок. Жыд стукаецца ў райскую браму. Пётра пытаецца: — Чаго табе трэба? — „Скажэце, пане апостал Пётра, ці ня тут знаходзіцца п. Карусь Маркс?" — Тут. „Калі ласка, паклічце яго на мінутачку". Да брамы выходзіць Карусь Маркс. „Вы п. Карусь Маркс?" — Я, а што? — „Гэта вы той самы Карусь Маркс, які напісаў «Капітал»? — Але, той самы". — „Дык вось, адтрымайце проценты". І жыд кінуў Марксу мяшок з Леніным.

маў мандат дзеля яе зьдзейсьненьня ад вясковага народу.

Пакуль што ўся справа ў агульных лініях выглядае гэтак: урадовая дзеяльнасьць, якую вядуць Зямельныя Урады сьмешна мізэрная, гэтая дзеяльнасьць пайшла ў напрамку найменшага спраціву. Пачалі з вялікім шумам, а фармальна бязглузда, бо ізноў з зусім нікчэмнымі рэзультатамі, выплачваць расейскую маемасьць, купленую на шляху прывілеяў у тых паветах, у якіх ня было вайсковага асадніцтва (Сярэдняя Літва). У іншых паветах рэзультатам урадовай аграрнай дзеяльнасьці было зьненавіджанае нашай вёскай вайсковае асадніцтва.

Паўзьбежна з гэтым пад фірмай зямельнай рэформы праводзіцца іншая дзеяльнасьць— прыватная парцэляцыя. З учасьцем стварэньнага дзеля гэтага пасрэдніка, які адтрымаў навет адпаведныя законныя прывілеі, пачалася «прыватная» парцэляцыя вялікшай маемасьці. Мы тут кажам аб установах, адтрымаўшых ад ураду поўнамочча на парцэляцыю, г. наз. парцэляцыйныя супалкі. Гэтыя парцэляцыйныя супалкі, маючы на мэце, галоўным чынам, сваю карысьць, а на пагляд служачы інтарэсам вялікшай маемасьці, перш на перш накінуліся на тыя вялікія маёнткі, якія ўзапраўды маглі стацца месцам дабрадзейнай зямельнай рэформы. Пачалі як-га рэзаць вялікія абшары, ў якія ўціснута шмат малазямельных вёсак, зусім не рахуючыся з запраўднымі патрэбамі гэтых вёсак. Тут кідалі карту на дужага, значыцца на таго, хто меў шмат грошай. Дык купілі як-га парэзаныя парцэлі, а галоўным чынам тыя, хто прывёз даляры, тыя, каму ваенныя падзеі напіхнулі грошай у машонку. Пры гэтым распараджаліся зямлёй надта шчодра. Няраз добрыя фальваркі, зямлёй якіх можна было-б здаволіць колькі малазямельных вёсак прадаваліся двом-тром багатым сем'ям. Гэткім чынам, у розных пунктах нашага краю зьлiквідавалі аграмадныя маемасьці Умястоўскай-Мілеўскай, гр. Чапскіх, Хрэптовічаў-Буценьевых, Плятэраў і шмат іншых...

Ратуюцца абшары ў частках чыста польскіх, выліваючы на Крэсах эміграцыю, а аднача́сна засяляюцца гэтыя Крэсы элемэнтам, як кажуць, пэўным з боку дзяржаўнага, быццам дзеля дзяржаўнай ідэі, каб злучыць і апалячыць Крэсы. А што гэта йдзе насупроць інтарэсаў мясцовага сялянства, што будуць пакрыўджаны тысячныя масы тутэйшага насяленьня — на гэта ўвагі не зьвяртаецца. Дык-жа добра, калі «унутраны вораг» будзе аслаблены. Бо-ж ведама, што староньнікі гэтай концэпцыі ня любяць глядзець у далёкую будучыню.

Мы назвалі цяперашнюю дзеяльнасьць прыватнай парцэляцыі злом; але гэтае зло мае яшчэ горшыя рэчы. Зямельныя Урады, прынамсі тут у нас у Віленшчыне, быццам сочачы за парцэляцыяй, пазваляюць сабе гэткае, што нельга назваць аграрнай палітыкай, але зусім інакшай. Вось, заглядаючы парцэляцыі, тутэйшыя Зямельныя Улады займаюцца нейкім падборам. Гэты падбор выяўляецца гэтак, што найлепшы зямельны купец—гэта «калёністы звонку». На другім месцы, калі такіх ня хопіць, можа быць мясцовы — каталік, г. наз. тутэйшы паляк. Зусім трэфным кандыдатам, якога рэдка Замельны Урад прапушчае, ёсьць грамадзянін, тутэйшы селянін-праваслаўны. Гэткаму адтрымаць дазвол на куплю зямлі справа вельмі нялёгкая.

Усё гэта трудна пабачыць чорна па беламу; але там у глухой провінцыі, там, дзе вёскі праваслаўныя, там вясковы люд ведае аб гэтым. Там ужо ўкаранілася пераконаньне, што Урад не пазваляе праваслаўным купляць зямлю. Эх! сорам казаць, але гаворуць людзі, якім можна верыць, каб адтрымаць дазвол на куплю зямлі, пераменяюць веру. Хто даў паўнамочча дзяржаўнаму Ураду на гэткую палітыку? Замест зямельнай рэформы — каталіцкая прапаганда!

Трэба ведаць гэты шмат-тысячны гоман цёмнай вёскі, трэба ўмець учувацца ў гэтыя глухія рэхі, якія гудзяць між горкамі і вясковымі палямі, каб уцяміць тое зло, якое робіцца польскай дзяржаве гэткай дзеяльнасьцю.

Навіны ў тры радкі.

— З С. С. Р. Р. за граніцу выслана 5 экзэмпляраў фільмаў, якія паказваюць апошнюю паводку ў Петраградзе.

— Паміж Масквою і Петраградам мае хадзіць спэцыяльны пасьпешны поезд, пакрываючы ўсю дарогу ў 12 гадзін.

— Лік безработных у Польшчы ступнёва зьмяншаецца. 18. X ўва ўсёй Рэспубліцы зарэстрована 148.000 безработ. і 1. XI 145.000.

— З Навагрудку паведамляюць, што пад над'звычайны суд аддана 22 западозраных у нападзе на поезд каля ст. Лясная.

— Шкода, прычыненая паводкаю над Рэйнам (у Нямеччыне) дасягае 40 мільёнаў марак.

— З Варшавы тэлеграфуюць, што гор. **Слуцак** спалены паўстанцамі. Маса камуністых забіта.

— У Піншчыне зьявілася дывэрсійная банда з 19 чал., азброеных вінтоўкамі і гранатамі

Жыцьцё провінцыі.

Вёска Панача, *Нясьвіскага павету.*

У нашай вёсцы хаты пабудованы зусім блізка адна ад другой, што пагражае вялікай небясьпекай усім нам у выпадку пажару. Дзеля гэтага, ў мінулым годзе сяляне нашае вёскі падалі прашэньне, якім дамагаліся падзелу Паначы на хутары. Цяпер пачаліся ўжо ў нас падгатаваўчыя землямерныя работы, а вясною пачнём будаваць хутары. Трэба ад'значыць, што ўлады вельмі прыхільна адносяцца да нашага замеру і аказваюць нам усялякую дапамогу. Так, з прычыны таго, што ў нас ёсьць шмат малазямельных, нам прырэзалі каля 65 дзесяцін зямлі, а таксама звольнілі нас на 2 гады ад дзяржаўных падаткаў. Апрача гэтага нам даюць танную доўгатэрміновую пазычку, за якую прыйдзецца плаціць толькі 6% гадавых. Сяляне нашыя вельмі задаволены гэтым.

Гэтымі днямі ў нас адбыўся сход, на якім аднагалосна пастаноўлена дабівацца адчыненьня ў нашай вёсцы яшчэ ў гэтым навуковым годзе дзяржаўнае пачатковае **беларускае школы.** *Б.*

Вялейка.

Падчас аблавы ў **Ракаўскай воласьці,** Вялейскага павету, зробленае паліцыяй у Мержэвічах, захоплены са зброяю ў руках два бандыты; яны мелі стрэльбы (вінтоўкі) і 170 набояў. Тры бандыты пасьпелі ўцячы.

Сьвянцяны.

Уночы з 3-га на 4-е лістапада тры азброеныя бандыты напалі на Н. Іоку, крамніка ў **Даўгялішках.** Спатканыя стрэламі паліцыі, бандыты ўцяклі, нічога не захапіўшы. Знайдзена шапка аднаго з бандытаў, воз і часьць упражы.

Дзісенскі павет.

Каля сяла **Манякова,** Мікалаеўскае вол., Дзісенскага павету, на полі ў густых зарасьніках каля балота знойдзены труп мужчыны, прыкрыты лісьцьцямі й дзірваном. Мэдыцынскім сьледзтвам устаноўлена, што труп праляжаў у зямлі ня менш як шэсьць месяцаў. Часьць трупа пагрызьлі сабакі. Йдзе сьледзтва.

Тутэйшая хроніка.

= **Павялічэньне падаткаў.** Пры складаньні гарадзкога бюд'жэту на 1925 год магістрат пастанавіў павялічыць цэны за воду, электрычнасьць і каналізацыю. Падвышэньне гэтае проектуецца ўвясьці з 1-га сьнежня сёлетняга году. З новага году падвышаюцца на 50—75 процантаў падаткі за шыльды, рэклямы, вэлісапэды, самаходы і паляўніцкія стрэльбы.

= **Безработныя.** Урадовае бюро па рэестрацыі безработных занатавала па ўсёй Віленшчыне 3.503 безработных, з якіх 208 мэталістых, 534 чорнарабочыя, 230 сельска-гаспадарчых рабочых, 1826 кваліфікованых рабочых розных спэцыяльнасьцяў і 575 інтэлігэнтных працаўнікоў.

= **Ваўкі.** Жыхары вёсак у Дзісеншчыне скардзяцца на тое, што ў іх зьявілася шмат ваўкоў, якія нападаюць на авечкі, сьвіньні і навет на коні.

= **4 гадзіны пад зямлёю.** 10 гэт. лістапада падчас земляных работ на прадмесьці Роса пры абвале зямлі быў засыпаны рабочы Фэлікс Давэйка 48 гадоў. Няшчаснага адразу пачалі адкопаваць. Цераз 3 гадзіны ўдалося пачуць, як стагнаў засыпаны. Гэта дало надзею на тое, што Давэйка жывы. Раскопка адбывалася марудна, дзеля таго, каб ня здарыўся новы абвал зямлі. Праз 4 гадз. ўдалося адкапаць толькі галаву, а пасьля і ўсяго няшчаснага, ў якога аказаўся зломаным хрыбёт. Выкліканы на месца здарэньня, доктар скорай помачы адаслаў Давэйку ў жыдоўскі шпіталь.

= **Эпізоотыя сярод жывёлы.** Ваяводзкая вэтэрынарная ўстанова ў другой палове кастрычніка занатавала некалькі выпадкаў мору сьвіньняў у Ашмянскім павеце, а таксама колькі выпадкаў шаленства сярод жывёлы ў Віленска-Троцкім павеце, ў Дунілавіцкім і ў м. Вільні.

= **Конфіскацыя.** Камісар Ураду наложыў арышт на № 17 (за 11-е гэт. лістапада) літоўскае часопісі „Wilniaus Balsas“ за артыкул „Падаткі ды яшчэ нешта“.

= **Падмога безработным.** Камітэт па арганізацыі падмогі безработным пачне выдаваць грашавую падмогу для безработных не раней як 10—15 сьнежня. Узносы будуць зыскавацца па абрахунку з 16 мінулага кастрычніка.

= **Зацьверджаньне конфіскацыі „Krynicy“.** 6-га гэтага лістапада Акружны Суд на гаспадарчым пасяджаньні ў 1-м карным аддзеле зацьвярдзіў арышт, наложаны Камісарам ураду на м. Вільню на № 28 беларускага тыднёвіка „Krynica“.

= **Т-ва „Прасьвета„.** Міністрам Унутраных Справаў 10-га гэт. лістапада зацьверджаны статут Беларускага Таварыства „Прасьвета“, якое мае мэтаю пашырэньне сярод беларусаў народнае прасьветы.

= **Паварот дэлегацыі.** У панядзелак 10-га лістапада вярнулася ў Вільню дэлегацыя Час. Беларускай Рады, якая езьдзіла да Навагрaдзкага ваяводы і ў Варшаву да міністэрства ўнутраных справаў.

Газэту прачытай і перадай суседу!

Той, хто умее чытаць, ніколі не палянуйся прачытаць няпісьменнаму!

Аплата заграінчных пашпартоў.

Распараджэньнем міністра скарбу ў паразуменьні з міністрам унутраных справаў ад 27 кастрычніка 1924 году (Dz. U. R. № 95 за 30. X) адмяняецца распаражэньне ад 1-га жніўня с. г. і ўстанаўляецца гэткая плата за заграінчныя пашпарты:

Звычайны пашпарт — 100 зл., за пазваленьне на новы выезд з тым самым пашпартам — 100 зл., за пазваленьне на шматразовы выезд заграніцу з тым самым пашпартам — 250 злотых, за гандлёвы пашпарт — 25 злот., за пазваленьне на новы выезд са старым пашпартам — 25 злот. Льготныя пашпарты выдаюцца асобам, якія выяжджаюць заграніцу: 1) з мэтаю вучыцца, 2) лячыцца, калі яны не заможны і будзе прызнана патрэба выехаць за граніцу, 3) з мэтаю быць на міжнародных сабраньнях, навуковых зьездах, спортыўных гульнях і гэт. далей, 4) з мэтамі грамадзкага характару. У гэткім выпадку за пашпарт плаціцца 20 злот., за пазваленьне на новы выезд—таксама 20 злотых. Рабочыя і асобы, якія выяжджаюць шукаць працы, а таксама контынгэнтыя эмігранты адтрымліваюць пашпарты бясплатна. Вышэйназванае распараджэньне мае сілу з дня апублікаваньня, г. знач. з 30 мінулага кастрычніка.

Пісьмо у Рэдакцыю.

Паважаны Пане Рэдактар!

Мне прыпадкова прышлося прачытаць Вашу шаноўную газэту, і ў мяне моцна забілася маё беларускае сэрца. Як у ёй усё хораша напісана, як складна, аж проста сьвет у вачох паясьнеў. Ля! чытаю і вачом ня веру, што можна свабодна адчыняць родныя беларускія школы — толькі захаці; а як я хачу гэтага, то Вы самі, шаноўны пане Рэдактару, добра рамумееце, як шчыры беларус. Трохі чуў я аб гэтым і тады, як вышаў закон аб мовах меншасьцяў, і навет разок папробаваў сказаць у размове з адным шчырым паляком інтэлігэнтам, але-ж той польскі інтэлігэнт зараз жа пабёг да паліцыі і на мяне данёс, што я хачу адчыняць беларускія школы. Паліцыя выклікала мяне на пастарунак і „sporządziła“ пратакол. Пачухаў, пачухаў я тады сабе патыліцу і думаю: „ось табе і законы!”. А скуль я вінават, што Польскі Сойм выдае такія законы? Я, як патрыёт, стараўся падзяліцца гэтаю навасьцяю і з польскаю інтэлігэнцыяй, а тут ляп—ды напісалі на мяне пратакол.

Я чалавек такі, што надта люблю праўду і, як усякі праўдзівы чалавек, чытаю і разумею ўсё так, як яно напісана — без усялякіх задніх мысьляў. Яшчэ ў Расеі я пачуў па газэтах, што тутака ў Польшчы ёсьць конституцыя, якая дае роўныя правы ўсім людзям, дык я хутчэй пакінуў няпрыхільную для мяне Радавую Расею, з якою я ваяваў, быўшы ў белай арміі, і прыехаў на бацькаўшчыну. Усё мне падалося тутака вельмі добра і калі началіся выбары ў Сойм і Сэнат, я шчыра ўзяўся за работу і навет быў выбраны „mężem zaufania“ ад № 16. За гэту сваю шчырасьць я і цяпер сяджу без пасапасады. Як вучыцель, я прасіў у 1923 годзе аб пасадзе хоць бы і ў польскай школе. Інспэктар, паглядзеўшы на мае дакумэнты, абяцаў мне пасаду тым болей, што я быў „белагвардзейцам“, але потым даведаўшыся ад паліцыі, што я быў „mężem zaufania“ ад № 16 — напісаў мне, што я ня маю адпаведнае кваліфікацыі. Гдзе-ж тая сьвятая праўда, якую я вычытаў у Вашай шаноўнай газэце і якая заставіла моцна забіцца маё сэрца?

Прашу Вас, паважаны пане Рэдактар, надрукаваць гэтае маё пісьмо ў Вашай шаноўнай газэце і, калі ласка, напісаць у ёй-жа параду мне, што я маю рабіць далей?

Вельмі прашу Вас прысылаць мне Вашу газэту, каб я мог на шпальтах яе выліць сваю напужытую зьдзекамі душу, бо я шчыра веру ў праўдзівыя дамаганьні Вашай газэты і разам з ёю спадзяюся на ясную будучыну нашага народу ў межах Польшчы.

Прымеце, пане Рэдактару, маю да Вас пашану і паважаньне.

В. Матысік.

УСЯЧЫНА.

Клопаты з буслам.

У мінулым месяцы ў Варшаве на рагу вуліцы Пекнай і Маршалкоўскай раптам зрабіўся навокал прыехаўшай з вёскі Можычына Б. Выцеховай натоўп народу, якога ўсё прыбывала. Прычынай гэтага здарэньня было тое, што Выцеховая разам з сырамі і маслам прывязла на кірмаш у Варшаву й бусла, каб тутка яго прадаць. Дзеля таго, што з прычыны вялізнага натаўпу нельга ўжо было ані праехаць, ані прайсьці праз вуліцу, паліцыя разагнала народ, а Выцеховую разам з буслам павялі ў камісарыят. Там Выцеховая сказала, што знайшла бусла на дарозе ў лесе, а дзеля таго, што ён не ўцякаў ад яе, дык яна яго ўзяла і прывязла ў сталіцу.

Паліцыя сканфіскаваўшы прычыну „вулічных непарадкаў“ пасьля шмат мела клопату з буслам, ня ведаючы, куды яго падзець. Перш-на перш зьвярнуліся да Т-ва апекі над жывёлай (T-wo opieki nad zwierzętami), але там адмовіліся ўзяць бусла пад сваю апеку. Тады паліцыя зьвярнулася да адміністрацыі земляробнага і ляснога гаспадарства („Agril“), але й там адмовіліся заапекавацца чужаземнай птушкай. У канцы канцоў узяў яго да сябе на „выхаваньне“ адзін з паліцэйскіх вураднікаў камісарыяту.

Шкада, што пе дадумаліся зьвярнуцца да эгіпэцкага консуля, ён павінен быў-бы заапекавацца гасьцём з-над Нільскіх балот!

Шалёная трата грошай.

Як пішуць амэрыканскія газэты нейкая пані Гарысон з Нью-Іорку, якая на некалькі тыдняў выехала ў Эўропу, зрасходавала ў Лёндане ў працягу двох тыдняў **больш, як 70 тычяч даляраў на вопраткі!** Паміж іншым адну вопратку прыслалі ёй з Парыжу ў Лёндан аэропляням. Сярод закупленых вопратак адна шуба каштавала 17 тысяч даляраў, а за некалькі вопратак заплачана па 5 тысяч даляраў!

А сколькі-ж ёсьць у тым самым Лёндане людзей, якія ня маюць за што купіць на зіму звычайнага цёплага пальта?!

Рэдактар-Выдавец **Язэп Салавей.** Друкарня „Lux”, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф. № 203.